

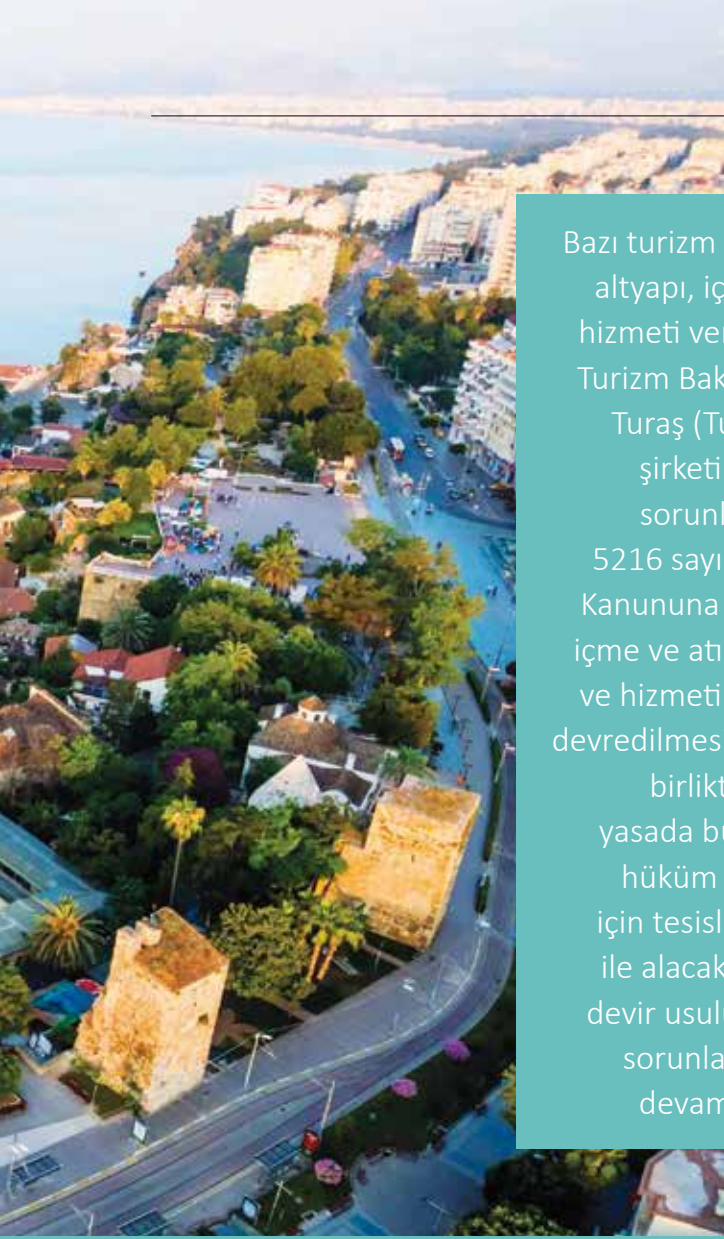

Mehmet YAVUZ
Antalya Vali Yardımcısı

6360 Sayılı Kanun ve ANTALYA'YA ÖZGÜ SORUNLAR !

Giriş

İdari reform çalışmalarının hız ve yoğunluk kazandığı 19. yüzyılın özellikle ikinci yarısı ve Cumhuriyet Tarihi boyunca yapılan yerel yönetim reformlarının etkilediği nüfus ve hacim bakımından en büyüklerinden birinin 6360 sayılı Yasa olduğunu kabul etmek gerekir. 1861 Cebel-i Lübnan Nizamnamesi ile temelleri atılan, 1864 ve 1871 Nizamnameleri ile yetki ve görev tanımlaması yapılan “İl Özel İdareleri” ile Türk İdare Tarihinin kendine has yapısı ile en önemli birimlerinden birisi olan köy tüzel kişi-

Bazı turizm bölgelerinde altyapı, içme ve atıksu hizmeti veren Kültür ve Turizm Bakanlığı iştiraki Turaş (Turizm Ticaret şirketi)'in devrinde sorunlar yaşanmış, 5216 sayılı Büyükşehir Kanununa göre altyapı, içme ve atıksu yönetimi ve hizmeti büyükhşhıre devredilmesi gerekmeke birlikte 6360 sayılı yasada bu hususta bir hüküm bulunmadığı için tesislerin tahliyesi ile alacak ve borçların devir usulü konusunda sorunlar yaşamaya devam etmektedir.

likleri büyükhşhıre statüsü olan bütün illerde tamamen lağvedilmiş, bu illerdeki bütün belde belediyeleri kapatılmış, merkez ilçe statüsü bulunmayan ilçe belediyelerinin bazı yetki, görev ve gelir kaynakları büyükhşhıre belediyelerine geçmiştir. Ülke nüfusunun %75'den fazlası bu düzenlemenin uygulamaya konulduğu illerde yaşamaktadır.

6360 sayılı Yasanın sonuçları üzerinde yorum yapmak için henüz çok erken olduğu aşikârdır. Uygulamanın yeni olmasının yanı sıra, Yasanın içeriğinden kaynaklanan sebeplerle mevcut büyükhşhırelerde tek düze bir yapılanmanın olmadığı, hatta aynı büyükhşhırede büyükhşhıre-ilçe belediyeleri ilişkilerinde bile farklılıkların olması, politik önceliklerin hizmet gereklerinin önüne geçebilmesi gibi genel sorunların yanı sıra, Antalya özelinde de birçok idari-yasal düzenlemeye muhtaç

durumların ortaya çıkması bu kapsamda bir reformun tabii sonuçları gibi görülebilir.

1.6360 Sayılı Kanunun Uygulanması ve Ortaya Çıkan Sorunlar:

Yasanın en önemli sorunlarından birinin; her ne kadar genel gerekçesinde kaynakların etkin ve verimli kullanılması, planlamada bütüncül yaklaşım ihtiyacı, hizmetlerin merkezileşmesi sayesinde uzman personel ve yüksek teknoloji kullanma imkanı sağlanması v.b. gibi ilkesel anlamda itiraz edilmesi mümkün olmayan kavramlar kullanılsa da, bu ihtiyaçların hangi ölçme- değerlendirme sistemi ya da çalışmalarla ortaya çıktığı, bu yönde toplumsal bir talep olup olmadığı gibi sorulara tatmin edici bir cevap bulmak mümkün değildir. Ayrıca reformun yasalaşma sürecinde paydaşların katılımının yeterince sağlanmadığı, kamuoyu, akademiya ve uzman kuruluşlarca yeterince tartışılmadığı eleştirileri de yoğun olarak yapılmıştır.

Mevcut durumda toplumsal talepten çok, daha önce atanmış ya da seçilmiş olarak büyükhşhıre belediyelerinde görev yaptıktan sonra milletvekili, bakan ya da danışman gibi unvanlarla politika yapıcı mekanizmalarda etkin rol alan kamu görevlileri ile halen büyükhşhıre belediye başkanı olan aktörlerin şekillendirdiği bir reformla karşı karşıya olduğumuz görülmekte ve bu nedenle bu reformun ilk bakışta yerel yönetimlerin değil büyükhşhıre belediye başkanlarının yetki ve görevlerini artırın düzenlemeler getirdiği izlenimi doğmaktadır. İlçe belediyelerinin sadece çöp toplayan ve bazı ruhsatları düzenleyen bir şube belediye görünümüne düşmesi, bütçe ve imkânlar bakımından bazı il belediyeleriyle bile yarışabilecek konumdaki bir kısım belde belediyelerinin tüzel kişiliği bile olmayan mahalle muhtarlıklarına dönüşmesi, köy yapısının muhtarı, ihtiyar heyeti ve köy derneği ile birlikte tarihe karışması bu tezi güçlendirmektedir.

Antalya özelinde ilk bakışta karşılaşılan sorunlara değinmeden yukarıda Yasanın geneli üzerinde yapılan değerlendirmenin sebebi, il düzeyinde bir kamu yö-

neticisi olarak karşılaştığımız sorunların, Yasanın doğasından bağımsız ele alınmasının imkânsızlığından kaynaklanmaktadır. Şunu belirtmek gerekir ki; 6360 Sayılı Yasa hakkında kapsamlı bir değerlendirme, geniş katılımlı, uzman, politikacı, akademisyen, kamu yöneticisi v.b. üyelerden oluşacak kurullarca yapılacak uzun vadeli, ampirik çalışmalarla desteklenen kapsamlı bir program/projeyi gerekli kılmaktadır. Bu konuda özellikle akademik kuruluşlara büyük görev düşmektedir. Mevcut durumda söylenecek çok az söz vardır ve bu da karşılaştığımız temel sorunların sıralanması, ihtiyaç ve beklentilerin dile getirilmesinden ibarettir.

Reformun geneli ve yasallaşması aşamasında bazılarının değinebildiğimiz sorunların yanı sıra, uygulanması sırasında da büyük problemlerle karşılaşmıştır. Devir tasfiye komisyonlarının kuruluşu ve işlemesiyle alakalı Yasada tam tersi hüküm bulunmasına rağmen Bakanlığımız Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü düzenleyici ve yönlendirici işlem yapma görevini yerine getirmekte isteksiz davranmış, sıkça sorulan sorulara verilen cevaplar şeklinde web sitesinde yayınladığı ve hukuki geçerliliği bulunmayan görüşler ile telefonla sorulan bazı sorulara cevap verme dışında taşradaki uygulayıcılara yeterince yardımcı olmamış, Cumhuriyet Tarihinin en önemli reformlarından birinin hayata geçiş süreci, il Valisinin gözetiminde ilgili vali yardımcısı ve idari personelin iyi niyetli gayretlerine emanet edilmiş, bu nedenle her ilde farklı uygulamalar gelişmiş, standardizasyon, ilgili kamu görevlilerinin birbirleri ile iletişimleri yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır.

İlimizde bu şekilde 74 belde belediyesi ve 538 köyün tüzel kişiliği

kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüş, 7 adet mahalli idare birliği kapatılmış, toplam 3.178 personel, 18.834 gayrimenkul, 1.404 taşıt, 395 iş makinesi ve 16.020 taşınırın devrine karar verilmiştir. Bu ölçekte gerçekleştirilen bir devir tasfiye ve tahsis işleminde uygulanan yöntem kamu yönetimi, devlet anlayışı, hukukilik, eşitlik, hakkaniyet, kamu yararı, tarafsızlık v.b. ilkeler açısından meslek camiasınca değerlendirilmeli ve tartışılmalıdır.

Bütün bu değerlendirmelerden sonra Antalya ili'nde karşılaştığımız ve büyük ölçüde Antalya ya da benzer birkaç ildeki özel sorunlara değinmek yerinde olacaktır.

1-Turizm Altyapı Birlikleri:

Turistik yörelerde altyapı hizmetlerini yerine getirmek amacıyla 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun Ek 1.Maddesine göre kurulan ve birçok ilde örneği bulunmayan Turizm Altyapı Birlikleri ile ilgili 6360 sayılı Kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu Kanunla üye sayısı teke düşecek mahalli idare birliklerinin tasfiyesi düzenlenmiş ancak Turizm Altyapı Birliklerinin meclis üye yapısı farklı olduğu için tasfiye olup olmayacağı, olacaksa uygulanacak usul hala belirsizliğini korumaktadır. Meclisin üçte biri sektör temsilcilerinden oluştuğu için üye sayısının teke düşmesi söz konusu değildir. Ayrıca bazı altyapı birlikleri 30 Mart'tan önce üye yapılarını değiştirerek tüzel kişiliklerini muhafaza etmişler ancak görev ve yetkilerinin önemli bir bölümü büyükşehir belediyesine geçtiği için yeni duruma uyum sağlayamamışlar, alacak, borç, taşınır ve taşınmaz mal paylaşımları sorun olmuştur.

Konu hakkında açılmış çok sayıda dava bulunmakta olup yasal dü-

zenleme ile ülke düzeyinde uygulamada birlik sağlanmaması halinde, açılmış bulunan çok sayıda idari davaların sonuçlanmasını beklemek gerekecek, birbirinden çok farklı kararların çıkabilmesi ihtimali değerlendirildiğinde içtihatla birliğin sağlanması on yıllar alacaktır.

2-Köylere Hizmet Götürme Birlikleri:

Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin tasfiyesi kaymakamlıkların etkinliğini azaltmış, bazı yatırım ve harcamaların bu birlik eliyle yapılmasına imkân kalmamıştır. Özellikle 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre emlak vergisi paylarından YİKOB'a aktarılan kültür varlıkları paylarının kullanımında kaymakamlıklar tamamen devre dışı kalmış, ilçelerinde onarıma ihtiyaç duyan tarihi eserlerin belirlenmesi, korunması ve restorasyonu konusunda ilçe belediye başkanlıkları dışında muhatap kalmamıştır.

3-Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı:

Özel idarenin belediyelere aktarılmayan görevlerinin yerine getirilmesi amacıyla ihdas edilen Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı ile ilgili sorunlar ayrı bir başlık altında değerlendirmeyi hak etmektedir.

YİKOB birimlerinin tüzel kişiliği olmadığı için genel bütçeden ayrılan ödenekler dışında öz geliri bulunmamaktadır. Gayrimenkulleri millî emlak tarafından işletilmekte, ilin gelişimi ve kalkınması ile alakalı il İdaresi Kanunu ile valiye verilen yetki ve görevlerin kullanılması noktasında, gerektiğinde şirket kuramamakta ya da bu amaçla kurulmuş şirket/vakıf benzeri kuruluşlara iştirak edememekte, harcamalar ile ilgili esnekliği bulunmamakta,

en basitinden bütçede karşılığı olmadığı için protokol araçlarına bile KASKO sigortası yaptıramamaktadır. Ayrıca görev tanımı ve kadrosu net olmayan Rehberlik ve Denetim Şube Müdürlüğü atıl bir durumda beklemektedir.

6360 sayılı Kanunla 3213 sayılı Maden Kanunu'na göre verilen görevler YİKOB tarafından yürütülmekle birlikte, arama ruhsatı, işletme ruhsatı ve gayri sıhhi müessese ruhsatı düzenlenmesi aşamasında yerel yönetimler sürece dahil edilmediği ve ilgili mevzuat gereği Valiliğimizce düzenlenen gayri sıhhi müessese ruhsatları "bağlı yetki" niteliğinde olduğu için vatandaşlar tarafından maden ocakları ile alakalı şikayetlere doyurucu cevaplar verilememekte, ilgili belediyelerin konu hakkında etkin katılımı sağlanamamaktadır.

4- Turizm amaçlı sportif faaliyetler:

Turistik sahillerde sıkça görüldüğü müz su sporları, paraşütle atlatma, motorlu safari vb sportif faaliyetlerin düzenlenmesi, sadece yaratılan gelirden kamu payının alınması değil, yararlananların ve çevrede yaşayanların sağlığı ve can güvenliği bakımından da hayati öneme sahiptir. Bu alanda Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2011 yılında yayımlanan Turizm Amaçlı Sportif Faaliyet Yönetmeliğinin uygulanmasında 6360 sayılı Yasasının yürürlüğe girmesinden sonra sorunlar yaşanmış, süresinde yapılamayan ihaleler nedeniyle sportif faaliyetlere ruhsatsız olarak devam edilmiş, denetimler yeterince yapılamamış, gelir paylaşımında büyükşehir ile ilçe belediyeleri uzlaşmamıştır.

5- Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahiller:

Denize kıyısı bulunan ya da bulunmayan otellerin hem sahilleri paylaşımı hem de yararlanma usulü ayrı bir sorundur. Belde belediyesi, ilçe belediyesi, köy ve özel idareden oluşan çok yapıli yerel yönetimler döneminde her birimin ilgilenmesi gereken alanın küçüklüğü nedeniyle bir şekilde sorunlara çözüm üretilirken, 6360 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesiyle bütün sahilleri tek elden yönetme konusunda oldukça istekli görünen büyükşehir belediyesi, imkan ve kabiliyeti sınırlı olduğu için her alana yetişememekte, temizlik, duş, tuvalet ve cankurtaran gibi temel ihtiyaçların karşılanması, Kıyı Kanununa aykırı yapıların ve işgallerin engellenmesi vb görevlerini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Dünyaca ünlü Konyaaltı sahilinde son iki sezonda herhangi bir düzenleme yapılamamıştır.

Bazı turizm bölgelerinde altyapı, içme ve atıksu hizmeti veren Kültür ve Turizm Bakanlığı iştiraki Turaş (Turizm Ticaret şirketi)'in devrinde sorunlar yaşanmış, 5216 sayılı Büyükşehir Kanununa göre altyapı, içme ve atıksu yönetimi ve hizmeti büyükhire devredilmesi gerek-mekle birlikte 6360 sayılı Yasada bu hususta bir hüküm bulunmadığı için tesislerin tahliyesi ile alacak ve borçların devir usulü konusunda sorunlar yaşanmaya devam etmektedir.

Sonuç

6360 sayılı Kanunu'nun uygulanması ile alakalı yukarıda bir kısmına değindiğimiz sorunların giderilmesi amacıyla Bakanlığımız öncülüğünde özellikle ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında görev ve yetki paylaşımı, turizm altyapı birlikleri, köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması neticesi oluşan boşluğun doldurulması, YİKOB'un görev ve yetkileri ile 3213 Sayılı Maden Ka-

6360 Sayılı Kanunu'nun uygulanması ile alakalı yukarıda bir kısmına değindiğimiz sorunların giderilmesi amacıyla Bakanlığımız öncülüğünde özellikle ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında görev ve yetki paylaşımı, turizm altyapı birlikleri, köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması neticesi oluşan boşluğun doldurulması, YİKOB'un görev ve yetkileri ile 3213 Sayılı Maden Kanunu ile ilgili hususlarda TBMM'ye sunulmak üzere yasa taslağı çalışması yapılması, diğer hususlarda ise alt düzenleyici metin hazırlanması gerekmektedir.

nunu ile ilgili hususlarda TBMM'ye sunulmak üzere Yasa taslağı çalışması yapılması, diğer hususlarda ise alt düzenleyici metin hazırlanması gerekmektedir. Bu yapılmadığı takdirde ilimiz Devir Tasfiye Komisyonu Kararlarına karşı açılan 600'e yakın davada olduğu gibi idari yargı yerlerince verilen kararlar doğrultusunda işlem gerçekleştirileceği, verilmesi muhtemel farklı kararlar nedeniyle uygulamada bütünlüğün bozulacağı, idarinin bıraktığı boşluğun yargı içtihatları ile doldurulacağı, geçen zamanda da hizmette aksamaların ve yurt çapında birbirinden çok farklı uygulamaların cari olacağı düşünülmektedir.